

2014 års ekonomiska vårproposition

Till finansutskottet

Finansutskottet har gett utbildningsutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 2013/14:100 2014 års ekonomiska vårproposition med följdmotioner i de delar som berör utbildningsutskottets beredningsområde.

Utbildningsutskottet har beslutat att yttra sig över propositionen och över partimotionerna 2013/14:Fi13 (S), 2013/14:Fi14 (MP), 2013/14:Fi12 (SD) och 2013/14:Fi11 (V) i de delar som rör utbildningsutskottets beredningsområde.

Utbildningsutskottet anser att finansutskottet bör tillstyrka regeringens förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken och avstyrka motionerna i motsvarande delar.

I yttrandet finns tre avvikande meningar (S, MP, SD).

Utskottets överväganden

Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken

Propositionen

I propositionen presenterar regeringen en satsning på kunskap för stärkt arbetskraft. Bakgrunden till detta är bl.a. att resultaten i den svenska skolan har sjunkit sedan mitten av 1990-talet. Regeringen tar denna utveckling på stort allvar och har sedan 2006 bedrivit ett omfattande reformarbete för mer kunskap i skolan. Bedömningen är att dessa reformer kommer att innebära högre kunskapsresultat, men att det tar tid innan effekterna realiserar. Satsningen på kunskap för stärkt arbetskraft uppgår till 3,8 miljarder kronor 2015, och ökar successivt till 6,9 miljarder kronor 2018. Med satsningar på lärarnas kompetens, mer lärartid för varje elev, läxhjälp för alla elever, fler speciallärare och utbyggd sommarskola blir det mer tid för kunskap och förbättrade möjligheter för alla att nå goda studieresultat.

En politik för mer kunskap

Forskningen visar att svaga skolresultat som regel grundläggs i en tidig ålder, varför det finns starka skäl att tro att de allt sämre resultaten för högstadiееleverna delvis beror på brister i undervisningen i yngre åldrar. De elever som har bristfälliga basfärdigheter, dvs. att läsa, skriva och räkna, riskerar att halka efter och få än större problem senare under skoltiden och i förlängningen i arbetslivet. Mot denna bakgrund avser regeringen att genomföra reformer för att säkra kvaliteten i utbildningen, med särskilt fokus på de tidiga skolåren.

Förstärka förskolan

Förskolan spelar en viktig roll för barns allsidiga utveckling och bidrar till att skapa likvärdiga förutsättningar inför skolstarten. En viktig förutsättning för detta är att barngrupperna, särskilt för de yngsta barnen, har en lämplig storlek. Det är huvudmännens ansvar att se till att så är fallet. För att stödja huvudmännen avser regeringen att föreslå att riktade resurser om 125 miljoner kronor per år tillförs 2015–2017. För att förbättra de långsiktiga förutsättningarna för en god personalförsörjning inom förskolan har regeringen för avsikt att permanent öka antalet platser på förskolläro-utbildningen.

Regeringen har tagit initiativ till flera satsningar för att utveckla förskolepersonalens kompetens. Skolinspektionens kvalitetsgranskningar visar dock att det finns behov av ytterligare kompetensutveckling. Regeringen avser därför att föreslå att Förskolelyftet förlängs t.o.m. 2018, med inriktning på bl.a. naturvetenskap och teknik samt modersmål och flerspråkighet.

Den nya skollagen från 2010 innebar flera viktiga förändringar för förskolan. Bland annat infördes en ny befattning som förskolechef, som ska leda och samordna det pedagogiska arbetet. För att utveckla förskolechefernas pedagogiska ledarskap har regeringen för avsikt att föreslå att ett förskolechefslyft införs 2015–2018.

Regeringen avser också att föreslå en förstärkning av Skolinspektionens tillsyn över förskolan, med fokus på kvalitet och måluppfyllelse. Den nuvarande tillsynen ska kompletteras med regelmässiga stickprov genom besök på ett antal förskolor i varje kommun. Skolinspektionen ska vidare genomföra en särskild treårig kvalitetsgranskning i vilken även relevanta utvecklingsområden ska lyftas fram. Barngruppernas storlek för barn under tre år ska särskilt analyseras. Totalt omfattar förskolepaketet 650 miljoner kronor 2015–2018, exklusive satsningarna på fler utbildningsplatser för förskollärare.

Tidiga insatser i grundskolan

För att fler elever ska klara hela grundskolan behövs fler tidiga insatser, såsom förbättrat stöd och stimulans samt en utökad undervisningstid. Regeringen avser att vidta ett flertal åtgärder för att möta dessa behov, bl.a. införande av en tioårig grundskola och ett lågstadielyft.

En tioårig grundskola

En viktig del för att ge alla elever möjlighet att nå målen för undervisningen är att de ges tillräcklig undervisningstid. Undervisningstiden i Sverige är kortare än i de flesta andra OECD-länder, och i majoriteten av de europeiska länderna är den obligatoriska skolan tio år med början vid sex års ålder. För att ge alla elever bättre möjligheter att nå målen anser regeringen att det finns skäl att förlänga de svenska elevernas obligatoriska skolgång.

Regeringen har tillsatt en utredning med uppdrag att föreslå hur en tioårig grundskola med obligatorisk skolstart från sex års ålder lämpligast kan införas fr.o.m. läsåret 2017/18 (dir. 2014:41). Syftet är att förbättra undervisningen i det som i dag är förskoleklass, dels genom arbete för kunskapskrav, dels genom att lärare med inriktning mot förskoleklass och grundskolans årskurs 1–3 ska undervisa. Förskoleklassen görs obligatorisk och övergår till att vara en del av grundskolan genom att den görs om till en ny årskurs 1 med mer lärarledd undervisning. Regeringen beräknar de permanenta kostnaderna för tioårig grundskola, inklusive en förlängning av skolplikten, till ca 1,4 miljarder kronor per år. Vidare avser regeringen att

genomföra en omfattande tidsbegränsad utbildningsinsats 2015–2018 för de nuvarande förskollärarna i förskoleklassen, som ska leda till lärarlegitimation och behörighet för undervisning i grundskolans årskurs 1–3.

Utredningen har även i uppdrag att föreslå hur en förlängning av skolplikten med ett år, för elever i nuvarande årskurs nio som inte når behörighet till gymnasieskolans nationella program, kan utformas och införas. Vidare ska utredningen föreslå hur en obligatorisk sommarskola kan införas, riktad till samma elevgrupp och för elever i nuvarande årskurs 8 som löper risk att inte uppnå behörighet till gymnasieskolans nationella program. Sommarskolan ska vara obligatorisk för skolhuvudmännen att erbjuda. Utredningen ska även överväga om det ska vara obligatoriskt för eleverna att delta.

Lågstadielyft

För att höja kvaliteten i undervisningen i förskoleklass t.o.m. årskurs 3 (F–3) avser regeringen att genomföra ett särskilt lågstadielyft fr.o.m. 2015, till en kostnad om 2 miljarder kronor per år. Skolhuvudmännen ska, utifrån sina lokala behov, ges möjligheter att förbättra undervisningen i F–3 genom t.ex. mindre undervisningsgrupper, ökad lärartäthet, utökade möjligheter till halvklassundervisning och fler speciallärare. För att möjliggöra ett lågstadielyft krävs såväl fler lärare i förskoleklass och grundskolans årskurs 1–3 som speciallärare. Regeringen avser därför att göra satsningar för att utbilda fler inom dessa yrkeskategorier.

Regeringen avser även att införa forskningsbaserade obligatoriska bedömningsstöd i matematik och läs- och skrivutveckling för årskurs 1 för att så tidigt som möjligt fånga upp elever i behov av extra stöd eller stimulans. Vidare ska ett nytt kunskapsmål sättas upp i årskurs 1 för att säkerställa att alla elever kan läsa och förstå enklare texter på svenska.

Dessa insatser ökar förutsättningarna för att fler elever ska klara kunskapskraven i grundskolan och gå ut årskurs 9 med behörighet till de nationella programmen i gymnasieskolan.

Ökad undervisningstid i matematik

Studieresultaten i matematik behöver förbättras. Mer än var tionde elev slutar grundskolan utan att vara behörig till ett nationellt program i gymnasieskolan, vilket ofta beror på otillräckliga kunskaper i matematik.

För att förbättra studieresultaten i matematik avser regeringen att ytterligare utöka undervisningstiden med en timme per vecka i årskurserna 7–9 fr.o.m. läsåret 2016/17. Den årliga kostnaden för satsningen uppgår till 490 miljoner kronor. Det innebär att regeringen sedan 2013 sammantaget kommer att ha ökat undervisningstiden i matematik med en timme per vecka för hela grundskolan. Den utökade undervisningstiden bör tillsammans med det pågående Matematiklyftet förbättra studieresultaten i matematik.

Förstärkt sommarskola och läxhjälp

I budgetpropositionen för 2014 föreslog regeringen en tidsbegränsad satsning på undervisning under skollov för de elever i årskurserna 6–9 som riskerar att inte klara kunskapskraven. Vidare föreslogs ett tillfälligt statsbidrag för läxhjälp i årskurserna 6–9. Syftet med statsbidragen är främst att öka möjligheterna att uppfylla kunskapskraven för elever som inte uppfyller eller riskerar att inte uppfylla kraven.

Regeringen bedömer att satsningarna på sommarskola och läxhjälp bör utökas för att dels öka möjligheterna för fler elever att utvecklas så långt som möjligt i sitt lärande, dels bidra till en ökad likvärdighet. Satsningarna bör därför utökas med totalt ca 2,2 miljarder kronor 2015–2018. Vidare avser regeringen att föreslå att det införs en skyldighet för huvudmännen att erbjuda läxhjälp och sommarskola.

Nyanlända elever och elever med liknande behov får mer stöd

Elever som kommit till Sverige efter sju års ålder klarar i betydligt lägre utsträckning än övriga elever de uppsatta kunskapskraven i grundskolan.

Undervisningstiden i svenska är viktig för den nyanlända elevens möjligheter att klara sin skolgång och fullt ut delta i den ordinarie undervisningen. Som en del i arbetet med att stärka nyanlända elevers studieresultat pågår en försöksverksamhet med utökad undervisningstid i svenska med tre timmar per vecka för årskurserna 6–9 under elevens två första år i Sverige. Från hösten 2014 utökas försöksverksamheten till att även omfatta årskurserna 1–5. Regeringen bedömer att försöksverksamheten bör permanentas och fördubblas, vilket innebär att de nuvarande två åren förlängs till fyra år. Kostnaden för förlängningen uppgår till 240 miljoner kronor per år.

Regeringen anser också att det bör ställas krav på huvudmännen att skyndsamt, senast inom två månader, se till att en nyanländ elev får plats i en årskurs och i en undervisningsgrupp. Kostnaden beräknas till 90 miljoner kronor per år fr.o.m. 2015.

Andelen underkända elever i svenska som andraspråk är mycket hög, drygt 25 procent. Mot denna bakgrund avser regeringen att införa ett tidsbegränsat riktat statsbidrag på totalt 700 miljoner kronor 2015–2018 för huvudmännen, i syfte att förbättra studieresultaten i svenska för elever i grundskolan med liknanden behov som nyanlända elever. Medlen får användas till kvalitetshöjande åtgärder som syftar till att stärka skolans arbete med läs- och skrivträning i svenska för dessa elever i årskurs 1–9.

För att stimulera rekryteringen av fler särskilt skickliga lärare till skolor i de utanförskapsområden som omfattas av regeringens urbana utvecklingsarbete, har regeringen öronmärkt medel inom karriärstegsreformen för att möjliggöra fler karriärtjänster i dessa skolor redan från höstterminen 2014.

Minska lärares administration och öka studieron i klassrummet

För att öka likvärdigheten i provrättningen av de nationella proven och minska lärares administrativa börda avser regeringen att tillsätta en utredning med uppdrag att utarbeta ett förslag som ökar inslagen av extern rättning av de nationella proven. Utredningen ska även analysera förutsättningarna för att digitalisera proven. Regeringens målsättning är att under nästa mandatperiod gå över till ett system där de nationella proven digitaliseras och rättas externt i så stor utsträckning som det är möjligt och lämpligt.

En trygg skolmiljö och studiero i klassrummet är centrala förutsättningar för en utbildning av hög kvalitet och för att eleverna ska kunna tillägna sig kunskaper. Sverige är det OECD-land där sen ankomst till skolan är vanligast, och klassrumsklimatet är sämre än OECD-snittet. Enligt en undersökning som Skolverket har gjort uppger mer än var tionde elev i grundskolans årskurs 7–9 och i gymnasieskolan att arbetsro endast infinner sig vid några få eller nästan inga lektioner alls. Detta måste förbättras och därför har en utredare fått i uppdrag att ta fram förslag som förbättrar studieron inom grund- och gymnasieskolan (U2014/1495/SAM).

Betyg införs i årskurs 4 och 5

Regeringen har infört flera viktiga reformer för att komma tillrätta med bristerna i kunskapsuppföljningen i skolan. Sedan hösten 2012 får t.ex. alla elever betyg i årskurs 6. Regeringen bedömer att det är nödvändigt att ytterligare förbättra uppföljningen av elevernas kunskaper i mellanstadiet för att snabbt kunna sätta in rätt stöd och stimulans så att fler elever uppfyller kunskapskraven. Betyg ger tydlig information till elever och föräldrar om hur det går i skolan och sätter fokus på kunskapsresultaten hos skolledningen och lärarna. Svenska elever får fortfarande betyg relativt sent. Många länder i Västeuropa ger betyg redan i lågstadiet.

Mot denna bakgrund avser regeringen att införa betyg i alla årskurser i mellanstadiet. Avsikten är att betyg i årskurs 4 och 5 ska ges första gången läsåret 2016/17, dvs. i juni 2017. Utgångspunkten är att betygen i årskurs 4 och 5 ska ges en gång per läsår i stället för en gång per termin och skickas hem till föräldrarna. I och med att betyg kommer att ges i hela mellanstadiet avser regeringen att ta bort kravet på att upprätta individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen i dessa årskurser.

Utveckla den gymnasiala yrkesutbildningen

Regeringen bedömer att dimensioneringen, utbudet och innehållet i den gymnasiala yrkesutbildningen behöver ses över och har därför beslutat om tilläggsdirektiv (dir. 2014:50) till utredningen Utveckling av gymnasieskolans teknikprogram (dir. 2013:122). Syftet med översynen är bl.a. att öka den gymnasiala yrkesutbildningens attraktionskraft, underlätta ungdomars övergång till arbetsmarknaden och stärka gymnasieskolans bidrag till den

nationella kompetensförsörjningen. Utredningen ska också se över hur branschernas och arbetsgivarnas inflytande över och ansvar för den gymnasiala lärlingsutbildningen kan utvecklas.

Utbyggd lärarutbildning och fortbildning

Bristen på utbildade lärare och förskollärare är stor och inom vissa områden, som matematik, kemi, fysik och teknik samt specialpedagogik, är rekryteringsläget fortsatt bekymmersamt. Dessutom innebär en tioårig grundskola och ett lågstadielyft ett ytterligare ökat behov av lärare i det som i dag är förskoleklass och grundskolans årskurs 1–3.

Fler platser på förskolläro- och lärarutbildningen

Regeringen avser att successivt utöka antalet platser på förskolläro- utbildningen, grundläro- utbildningen med inriktning mot årskurserna F–3, ämnesläro- utbildningar med inriktning mot matematik, naturorienterade ämnen och teknik samt specialläro- utbildningen. Regeringens bedömning är att utökningen kan börja 2014.

Från 2015 avser regeringen att föreslå att medel tillförs för att öka antalet platser inom dessa utbildningar. Totalt motsvarar satsningen ytterligare ca 2 500 nybörjarplatser 2015. Utbildningarna byggs ut successivt t.o.m. 2018. Dessutom har regeringen för avsikt att föreslå att resurserna till kompletterande pedagogisk utbildning för personer med tillräckliga ämneskunskaper i matematik och naturvetenskap utökas t.o.m. 2019. År 2018 uppgår satsningen totalt till ca 1 miljard kronor, vilket motsvarar ca 9 000 helårsstudenter.

Examenspremie införs

Den akuta bristen på lärare inom vissa ämnen fordrar unika åtgärder. För att locka fler att välja och fullfölja utbildningar som leder till specialläro- examen, specialpedagogexamen eller ämnesläro- examen inom matematik, biologi, kemi, fysik eller teknik avser regeringen att införa en skattefri examenspremie för studenter som tar examen senast 2021.

För en ämnesläro- examen ska examenspremien uppgå till 25 000 kronor per ovannämnda ämne som läraren blir behörig i. Taket för premien är 75 000 kronor per student. Premien för en specialläro- examen eller specialpedagogexamen ska uppgå till 50 000 kronor. Möjligheten till premie omfattar studenter som har påbörjat studierna den 30 juni 2011 eller senare. När det gäller studenter som läser kompletterande pedagogisk utbildning (KPU) samt utbildning till speciallärare och specialpedagog ska studierna ha påbörjats den 1 juli 2011 för studenter som antagits till utbildning på halvfart och den 1 januari 2013 för studenter som antagits till utbildning på helfart. Den totala kostnaden för denna satsning uppgår sammantaget till ca 400 miljoner kronor 2015–2018.

Läslýftet utökas

Internationella undersökningar visar att svenska elevers läsförmåga har försämrats under 2000-talet. Regeringen föreslog i budgetpropositionen för 2014 att lärare inom svenskämnet ska ges fortbildning inom läs- och skrivutveckling, det s.k. Läslýftet. Regeringen bedömer nu att fler lärare bör kunna delta i Läslýftet och avser att föreslå att ytterligare 500 miljoner kronor avsätts till satsningen för 2015–2018.

Stärk rektorernas ansvar och pedagogiska ledarskap

Rektorernas ledarskap är centralt för att förbättra skolans resultat och för att skapa ökad likvärdighet och effektivitet i skolan. Regeringen anser att det är angeläget att stärka rektorernas ledarskap i arbetet med att förbättra skolans resultat. Regeringen avser därför att tillsätta en utredning med uppdrag att bl.a. föreslå åtgärder för att stärka rektorers ansvar, befogenheter och pedagogiska ledarskap. Vidare ska utredningen kartlägga rektorernas arbetssituation och pröva hur rektorernas administrativa arbete kan minskas.¹

Höjda studiemedel

Det svenska studiestödssystemet är ett av världens mest generösa. Regeringen har under de senaste åren initierat flera höjningar av studiemedlen. För att ytterligare förbättra studenternas möjligheter att fokusera på sina studier, och därmed även öka genomströmningen, avser regeringen att föreslå en höjning av studielånet så att studiemedlen blir ca 1 000 kronor högre per studiemånad. Den permanenta utgiftsökningen bedöms uppgå till ca 170 miljoner kronor per år.

Högskolan

Sverige har aldrig haft en så välutbildad befolkning som nu, mer än en tredjedel hade 2012 en eftergymnasial utbildning. Andelen personer i åldern 19–34 år med minst eftergymnasial utbildning har ökat successivt sedan 2006. Regeringens prognos visar att de årskullar som slutar gymnasieskolan de kommande åren har förutsättningar att påbörja en eftergymnasial utbildning i betydligt högre utsträckning än tidigare årskullar. Prognosen visar att 2030 kommer över 50 procent av 30–34-åringarna, dvs. de som nu är i tonåren, att ha haft möjlighet att genomgå minst en tvåårig eftergymnasial utbildning. Det skulle i så fall vara en nivå som Sverige aldrig förr har nått upp till. Regeringen har sedan 2006 utökat antalet nybörjarplatser på högskoleutbildningar där efterfrågan på arbetsmarknaden är stor, däribland läkarutbildningen, sjuksköterskeutbildningen och ingenjörsutbildningarna. Utöver satsningarna på bristutbildningar har regeringen också gjort betydande satsningar under senare år för att öka kvalite-

¹ Vid ett regeringssammanträde den 10 april 2014 beslutades om direktiv till utredningen Rektorernas arbetssituation inom skolväsendet (dir. 2014:58).

ten i högskoleutbildningarna. Läsåret 2012/13 fanns det ca 415 000 registrerade studenter vid lärosätena, att jämföra med ca 390 000 läsåret 2006/07.

Utöver den aviserade satsningen på fler platser (ca 9 000) på förskollärar- och lärarutbildningen (se ovan) avser regeringen att öka antalet platser på utbildningarna till barnmorska och specialistsjuksköterska.

Forskning

I enlighet med budgetpropositionen för 2007 (prop. 2007/08:1, bet. 2007/08:UbU1, rskr. 2007/08:70) ökades budgeten för forskning med sammantaget 900 miljoner kronor 2007–2009 och i enlighet med propositionen Ett lyft för forskning och innovation (prop. 2008/09:50, bet. 2008/09:UbU4, rskr. 2008/09:160) ökades anslagen för forskning och utveckling 2009–2012, så att satsningen fr.o.m. 2012 årligen uppgick till 5 miljarder kronor mer jämfört med 2008 års nivå. I propositionen Forskning och innovation (prop. 2012/13:30, bet. 2012/13:UbU3, rskr. 2012/13:151) föreslog regeringen att anslagen för forskning och innovation skulle ökas 2013–2016 så att satsningen fr.o.m. 2016 årligen uppgår till 4 miljarder kronor mer jämfört med 2012 års nivå. I propositionen presenterades bl.a. insatser för forskning inom livsvetenskap, en förstärkning av viktiga forskningsanläggningar och en satsning på framstående och yngre forskare.

Motionerna

Socialdemokraterna

I partimotion 2013/14:Fi13 av Mikael Damberg m.fl. (S) föreslås riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. För att vända de sjunkande skolresultaten krävs betydande investeringar i de första skolåren. Socialdemokraterna vill därför att stora klasser ska blir mindre. Mindre klasser möjliggör en högre kvalitet på undervisningen. Mindre klasser förbättrar inte bara elevernas resultat utan också lärarnas arbetsmiljö. Under de kommande åren vill motionärerna också se en utveckling och utbyggnad av den specialpedagogiska undervisningen med fokus på de tidiga skolåren.

Motionärerna anför vidare att det behövs ett lyft för läraryrket. Det är för få unga som vill bli lärare. De karriärtjänster som inrättats av regeringen har varit bra men de behöver kompletteras med ytterligare satsningar för att stärka lärarnas utvecklingsmöjligheter i yrket. Motionärerna vill se ett höjt studiemedel för akademiker med arbetslivserfarenhet som vill läsa in den kompletterande pedagogiska utbildningen. Inom ramen för en nationell samling för läraryrket kommer enligt motionärerna ytterligare initiativ att tas för att stärka läraryrket.

Skillnaderna i kunskapsresultat mellan elever och skolor ökar. Socialdemokraterna vill därför se en sammanhållen skola som kompenserar för olika elevers bakgrund snarare än förstärker den. Motionärerna avser därför att under de kommande åren genomföra särskilda insatser för att lyfta de skolor som har tuffast förutsättningar.

Motionärerna anför vidare att när det gäller den högre utbildningen får färre chansen att läsa vidare och att det saknas mål för att öka andelen högskolestuderande. Regeringens politik har lett till att antalet utbildningsplatser har minskat i hela landet. Utvecklingen har enligt motionärerna varit särskilt dramatisk för de mindre högskolorna. Vidare sjunker enligt motionärerna kvaliteten i den högre utbildningen och Sverige har allt färre lärosäten på de internationella rankingarna över de bästa universiteten.

Motionärerna vill inrätta ett nationellt innovationsråd direkt underställt statsministern, som samlar representanter från näringslivet, akademien och arbetsmarknaden i syfte att stärka innovationsklimatet i Sverige. Vidare ska Sverige ha de mest innovativa testmiljöerna i världen för att ta fram nya produkter och tjänster. Ett testbäddsprogram ska därför skapas där det offentliga i samverkan med näringsliv och akademi ska utveckla befintliga innovationsmiljöer och skapa nya.

Motionärerna presenterar också en alternativ vårändringsbudget med förslag som de skulle ha lagt fram om Socialdemokraterna befunnit sig i regeringsställning. I vårändringsbudgeten skulle Socialdemokraterna ha avsatt resurser för att minska klasstorleken i förskoleklass och årskurs 1–3 redan i höst. Vidare skulle motionärerna ha föreslagit att det s.k. utbildningskontraktet införs redan i år. Utbildningskontraktet innebär att ungdomar som blir arbetslösa snarast anvisas en individuellt utformad plan, där studier kan kombineras med praktik eller arbete, som leder fram till gymnasieexamen. De elever som lämnar eller riskerar att lämna grundskolan utan fullständiga betyg skulle i en obligatorisk sommarskola ha ägnat en del av sommarlovet åt att lära sig det de inte lärt sig tidigare under skolåret. Enligt motionärerna skulle Socialdemokraterna om de suttit vid makten också ha gjort investeringar i bristyrkesutbildningar under andra halvåret 2014 för att stärka matchningen på arbetsmarknaden. Vårändringsbudgeten skulle också ha innehållit en satsning på fler utbildningsplatser på barmorskeutbildningen redan i höst.

Miljöpartiet

I partimotion 2013/14:Fi14 av Åsa Romson m.fl. (MP) föreslås riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Motionärerna framhåller att de vill främja idéburna verksamheter inom välfärdssektorn. Aktörer med vinstsyfte ska inte få tillstånd att bedriva skolverksamhet. Överskott ska enligt motionärerna återinvesteras i verksamheten.

För att möta behovet av fler lärare i skolan behöver ca 60 000 lärare rekryteras fram till 2022 enligt motionärerna. För att göra läraryrket mer attraktivt vill Miljöpartiet satsa på löneyft och bättre kompetensutveckling

för lärarna. Miljöpartiet budgeterade redan i sin budgetmotion hösten 2013 för att anställa 10 000 fler medarbetare i förskolan och skolan under de kommande fyra åren. Motionärerna vill också att staten tillsammans med Sveriges Kommuner och Landsting och de lärosäten som utbildar lärare ska ta initiativ till en rekryteringsstrategi för lärare. Det behövs också åtgärder för att få fler lärare inom naturorienterade ämnen och matematik. Miljöpartiet avvisar dock regeringens aviserade satsning på en examenspremie för bl.a. studenter som läser klart en ämneslärutbildning inom något av de naturorienterade ämnena. Motionärerna vill i stället se tidsbegränsade avskrivningar av studieskulder. Varje student som genomgår ämneslärprogrammet med inriktning mot matematik och naturorienterade ämnen får i det aviserade förslaget skriva av 20 procent av sina studieskulder per år i yrket. Enligt motionärerna innebär en sådan ordning att starka incitament ges inte bara till att utbilda sig utan att också stanna i läraryrket.

När det gäller förskolan vill motionärerna genom årliga miljardsatsningar för perioden 2015–2018 bl.a. minska barngrupperna i förskolan.

Miljöpartiet har tidigare aviserat satsningar på bl.a. elevhälsan, de estetiska ämnena och fritidshemmen. Det är områden som kräver insatser för att skolan ska klara sitt kunskapsuppdrag som helhet. Utöver det har Miljöpartiet lyft fram kravet på en riktig läsa-skriva-räkna-garanti och ökade befogenheter för lärare att bestämma vilket stöd som deras elever ska ges, en s.k. ordinationsrätt. För att alla elever ska ges förutsättningar för att klara skolan vill motionärerna även genomföra satsningar på specialpedagogik.

Miljöpartiet anser att svensk skolpolitik alltför länge har utvecklats i en motsättning mellan stat och kommun. Det är inte en bra grund att bygga skolutvecklingsarbete på. Reformen som detaljstyr lärarnas och skolledarnas vardag har enligt Miljöpartiet nått vägs ände. Motionärerna vill därför möjliggöra för staten att upprätta samarbetsavtal med huvudmän om skolutveckling på skolor som är i behov av det för att alla elever ska nå godkända resultat. Avtalen ska kunna gå ned på en enskild skolenhet och ska innehålla åtgärder som garanterar skolutveckling och målpuppfyllelse.

Motionärerna anför vidare att pedagogiken i gymnasieskolan bör stärkas, bl.a. genom att alla gymnasieelever får tillgång till minst ett estetiskt ämne. Miljöpartiet vill vidare ha fler individuella och flexibla vägar till gymnasiekompetens genom en utbyggnad av folkhögskolorna och den kommunala vuxenutbildningen med sammanlagt 15 000 nya platser. Miljöpartiet vill att alla gymnasieutbildningar ska leda till högskolebehörighet. Motionärerna vill också framöver ha fler platser på utbildningar som inriktar sig på branscher med arbetskraftsbrist, t.ex. undersköterskor och lastbils-mekaniker.

Miljöpartiet ser vidare behov av att stärka den högre utbildningen och forskningen. Detta måste göras tillsammans med lärosäten, expertmyndigheter, studenter och profession. Miljöpartiet vill satsa på fler utbildningsplatser. Bland annat ska läkarutbildningen tillföras totalt 1 000 nybörjarplat-

ser under de kommande fyra åren. Varje student, oavsett utbildning, ska ha rätt till en genomsnittlig undervisningstid om minst tio timmar per vecka. Utbildningarnas arbetslivsanknytning behöver också stärkas. För att åstadkomma detta behövs karriärvägledning och utökade möjligheter till praktik för studenter. Motionärerna vill också återinföra avgiftsfriheten för utomeuropeiska studenter.

Miljöpartiet vill initiera ett utvärderingssystem för högre utbildning som lever upp till internationell standard.

Sverigedemokraterna

I partimotion 2013/14:Fi12 av Jimmy Åkesson m.fl. (SD) föreslås riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Sverigedemokraternas ambition är att åter låta staten ta över huvudmannaskapet för den svenska skolan. Ett av de största problemen med kommunaliseringen av skolan är enligt motionärerna att dagens skola blivit alltmer ojämlig och segregerad. Till detta kommer enligt motionärerna att kvaliteten i den svenska skolan försämrats avsevärt.

Motionärerna vill vidare skapa ett friskolesystem där det måste finnas ett påvisbart behov av den utbildning som en friskola avser att ge – t.ex. en viss pedagogisk profil eller språkinriktning – för att en friskola ska få tillstånd att starta sin verksamhet.

Sverigedemokraterna anser att det i lag ska införas ett förbud mot s.k. kommunala avknoppningar inom skolektorn.

Motionärerna menar att den i dag frivilliga förskoleklassen bör införlivas i och vara en obligatorisk del av grundskolan, som då blir tioårig.

Motionärerna framhåller vidare att genom olika verktyg såsom betyg från årskurs fyra, en ökad satsning på barn med särskilda behov och en återgång till en kunskapsinriktad skola, förbättras möjligheterna avsevärt att sätta in lämpliga hjälpinsatser och på ett tidigare stadium fånga upp och stötta elever som halkar efter.

Språkets roll som kulturbärare och länk mellan generationerna kan enligt motionärerna knappast överskattas, varför skolan bör erbjuda undervisning i lokal dialekt och folkmål.

För att bekämpa otrygghet och psykisk ohälsa bland eleverna och för att avlasta lärarkåren, som i dag tvingas ägna alltför mycket tid åt andra uppgifter än ren kunskapsförmedling, vill Sverigedemokraterna genomföra en satsning på fler skolsköterskor, skolpsykologer och kuratorer.

Skolan är en arbetsplats och eleverna har rätt att kräva en väl fungerande arbetsmiljö. Som ett led i detta arbete menar motionärerna att elever som inte fungerar i skolsituationen ska kunna omplaceras – även mot den enskilda elevens och föräldrarnas eller föräldrarnas vilja. Sverigedemokraterna vill på sikt införa någon form av specialklasser dit elever med manifesta sociala problem ska hänvisas för kortare eller längre perioder.

En viktig grundförutsättning för att eleverna ska tillägna sig kunskaper är att de får näringsrik mat. Motionärerna vill därför att det från statligt håll görs insatser för att hjälpa kommuner att förhöja kvaliteten på skolmaten.

Sverigedemokraterna har som målsättning att få till stånd en så effektiv matchning som möjligt på arbetsmarknaden. Som ett led i partiets strävan att skapa denna högre grad av matchning ser Sverigedemokraterna det som en självklarhet att stärka och effektivisera studievägledningen i såväl grund- och gymnasieskolan som i kommunal vuxenutbildning (komvux).

Sverigedemokraterna ser positivt på ordningen att kommuner kan ansöka om statsbidrag för ökade kostnader för barnomsorg som erbjuds under obekvämt arbetstid. Motionärerna menar att ”nattis” fungerar som ett mycket bra komplement till ordinarie förskola och avser att förstärka det befintliga riktade statsbidraget.

I syfte att bl.a. öka matchningen på arbetsmarknaden vill motionärerna att 6 000 platser vardera ska tillföras komvux respektive yrkeshögskolan.

Motionärerna anför vidare att man med oro ser på att resurstilldelningen till den högre utbildningen har urholkats de senaste tjugo åren. Sverigedemokraterna vill öka lärartätheten i den högre utbildningen med det långsiktiga syftet att komma till rätta med resursbristen vid våra högskolor och universitet. För Sverigedemokraterna är det en självklarhet att meningen med utbildning är att den ska förbereda för livet och leda till arbete. Motionärerna efterfrågar därför en allmän effektivisering bland högskolorna med förväntningen att de bättre ska matcha sitt utbildningsutbud mot näringslivets behov av kompetens. Sverigedemokraterna vill också se ett nytt resurstilldelningssystem för den högre utbildningen.

Sverige ska vara en framträdande kunskapsnation och motionärerna avser därför att utöka forskningsanslagen inom högskolor och universitet under den kommande budgetperioden.

Vänsterpartiet

I partimotion 2013/14:Fi11 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) föreslås riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Enligt Vänsterpartiet är skolsegregationen den viktigaste orsaken till resultatförsämringarna i skolan under senare år. Orsaken är enligt motionärerna det fria skolvalet, som därför behöver begränsas. Skolan är inte ett område som lämpar sig för konkurrens.

Skolor som drivs av vinstintresse står i motsättning till skolans övergripande uppdrag att ge alla elever den kunskap och utbildning de har rätt till. Vinstintresset påskyndar de problem som skolvalet orsakar. Vinstsyftande bolag och utbildningskoncerner ska därför inte få driva skolor med hjälp av offentliga bidrag. Alla resurser ska gå till eleverna. Även den misslyckade kommunaliseringen av skolan har lett till minskad likvärdighet och otillräckliga resurser i skolorna.

För att stärka barns rätt till förskola ska barn till arbetslösa och föräldralediga ges rätt till 30 timmars vistelsetid på förskolan per vecka. Barnomsorgen behöver också i högre grad än i dag anpassas till alla föräldrars behov och tillgången till barnomsorg på obekvämt arbetstid behöver därför öka. Motionärerna vill därför se en höjning av det statliga stimulansbidraget för detta ändamål.

Motionärerna vill också se en stegvis ökad satsning som innebär att ca 6 000 nya lärare kan anställas. Därutöver vill motionärerna satsa en skolmiljard i riktade statsbidrag till de skolor och elever som har de största behoven av mer resurser för att kunna nå målen. Medlen ska användas för att minska kunskapsskillnader och bristande likvärdighet och fördelas till kommunerna genom Skolverket. Även med denna satsning kommer det huvudsakligen att anställas fler lärare.

Motionärerna anser vidare att fritidshemmen är ett område som helt osynliggörs i regeringens politik. Elevgrupperna i fritidshemmen fortsätter att bli allt större och i dag finns det i genomsnitt ca 40 elever i en grupp. För att fritidshemmen ska kunna uppfylla sitt uppdrag krävs högre personaltäthet och mindre grupper. Vänsterpartiet vill därför inrätta ett statligt stöd för att anställa fler fritidspedagoger, som från 2017 kan minska gruppernas storlek till i genomsnitt ca 26 barn.

Vänsterpartiet säger nej till regeringens planer på att införa en tioårig grundskola genom att omvandla de nuvarande förskoleklasserna till en ny årskurs 1. Det är enligt motionärerna en märklig prioritering av regeringen att riva upp den väl fungerande modellen med förskoleklasser, där de allra flesta barn går i dag, när det finns så många andra problem att ta itu med när det gäller skolan.

Motionärerna anför vidare att personaltätheten är för låg och barngrupperna för stora i dagens förskola. Att hålla nere barngruppernas storlek och se till att personalen har tillräckligt med tid för varje barn är avgörande för förskolans kvalitet och barnets utveckling. Vänsterpartiet vill därför göra en stor satsning på ett stimulansbidrag för att fler ska anställas i förskolan och därmed åstadkomma minskade barngrupper. Partiets satsning innebär att ytterligare omkring 4 600 kan anställas inom förskolan från 2016. Vänsterpartiet vill också öka den pedagogiska kvaliteten i förskolan och vill därför även se en satsning på vidareutbildning för barnskötare.

För att öka människors frihet och valmöjligheter på arbetsmarknaden vill motionärerna införa en rätt för unga upp till 25 år att läsa in gymnasieskolan. Motionärerna avser därför att föreslå en kraftig utökning av antalet platser inom komvux.

Vänsterpartiet vill vidare att yrkesinriktad vuxenutbildning på gymnasial nivå (yrkesvux) blir en permanent satsning och att antalet platser vid yrkeshögskolan ökar. Även kvaliteten i gymnasieskolans yrkesprogram behöver

öka, vilket bl.a. kan ske genom att man ger arbetsmarknadens parter större inflytande över utbildningarna och genom att alla program ger grundläggande högskolebehörighet.

Inom högskolepolitiken har Vänsterpartiet länge efterlyst fler studieplatser. Det behövs enligt motionärerna fortfarande fler utbildningsplatser utöver de som regeringen har aviserat inom framför allt lärarutbildningarna. Vänsterpartiet har länge också föreslagit höjningar av studiemedlet, något som är nödvändigt med tanke på den ansträngda ekonomiska situation som studenter har. Om man vill behålla studiemedlets roll för att motverka den sociala snedrekryteringen till högskolan kan dock inte hela höjningen göras genom att man låter studenterna ta mer lån. I en höjning av studiemedlet med 1 000 kronor per månad, som regeringen aviserat, bör det därför ingå en höjning av bidragsdelen med 650 kronor per månad.

Utskottets ställningstagande

I propositionen presenterar regeringen en satsning på kunskap för stärkt arbetskraft. Satsningen uppgår till 3,8 miljarder kronor 2015, och ökar successivt till 6,9 miljarder kronor 2018. Satsningarna är möjliga tack vare ordning i statsfinanserna och att antalet sysselsatta är över 250 000 (2013) fler än 2006. Utskottet välkomnar att satsningarna finansieras krona för krona genom vissa skattehöjningar samt sänkt och fr.o.m. 2016 slopat avdrag för privat pensionssparande. Med satsningarna på bl.a. lärarnas kompetens, mer lärartid för varje elev, läxhjälp för alla elever, fler speciallärare och utbyggd sommarskola blir det mer tid för kunskapsinhämtning och förbättrade möjligheter för alla elever att nå goda studieresultat.

Enligt utskottets mening är det fråga om kraftfulla satsningar på reformer inom utbildningssektorn. Det är viktigt att utbildningen i Sverige har hög kvalitet för elevernas skull men också för jobben. Satsningar på utbildning som leder till en hög utbildningsnivå är avgörande för Sveriges framtida välbefinnande, konkurrensmöjligheter på världsmarknaden och samhällsutveckling. Kunskap ger vidare den enskilda människan möjligheter att växa och påverka sin situation. En god utbildning öppnar perspektiv och ger goda livsförutsättningar samt bildning. Utskottet kan konstatera att regeringen sedan tillträdet 2006 har genomfört omfattande satsningar som rör hela utbildningssektorn från förskola till högre utbildning och forskning samt även inom studiestödsområdet och vuxenutbildningen. Regeringens satsning på skolan innebär att staten i år satsar ca 7 miljarder kronor mer på utbildningsväsendet än 2006 från förskolan till vuxenutbildningen (Mindre klasser, fler lärare och tioårig grundskola, promemoria, Regeringskansliet den 11 mars 2014). Utskottet vill här även påminna om att riksdagen har godkänt att målet för utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning är att Sverige ska vara en framstående kunskaps- och forskningsnation som präglas av hög kvalitet (prop. 2011/12:1, bet. 2011/12: UbU1, rskr. 2011/12:98).

Utskottet vill i sammanhanget framhålla att det svenska utbildningssystemet i många avseenden fungerar väl. I stort sett alla elever går ut grundskolan och fortsätter vidare till gymnasieskolan. Andelen ungdomar som går vidare till högre utbildning är relativt hög och en dryg fjärdedel av den vuxna befolkningen har eftergymnasial utbildning. Därutöver finns en omfattande vuxenutbildning, inklusive folkhögskolorna, som ger möjlighet till omskolning eller fyller behovet av kompletterande utbildning. Det finns goda förutsättningar för ett livslångt lärande i Sverige, vilket är nödvändigt i dagens kunskapssamhälle.

Resultaten i den svenska skolan har dock sjunkit sedan mitten av 1990-talet, vilket bl.a. visas i internationella jämförelser som t.ex. Pisa-undersökningen, och det är bl.a. bakgrunden till de nu aktuella reformförslagen. Skolans utveckling behöver vändas i positiv riktning och kunskapsresultaten höjas. Det kräver enligt utskottets förmenande ett långsiktigt arbete på alla nivåer från statens, huvudmännens och skolornas sida. Regeringen har också tagit skolans svaga resultatutveckling på stort allvar. Regeringen har sedan den tillträdde 2006 bedrivit ett omfattande reformarbete för mer kunskap i skolan och en lång rad reformer har genomförts, bl.a. en ny skollag, ny lärarutbildning, ny gymnasieskola, karriärtjänster för lärare, nya läroplaner, en ny betygsskala och inrättandet av Skolinspektionen. Flera av de mest omfattande reformerna av skolan började gälla först 2011. De elever som deltog i Pisa-undersökningen 2012 var den sista årskullen som inte har omfattats av regeringens stora skolreformer. Utskottet vill därför påminna om att det är komplicerat att genomföra reformer på skolområdet och att det tar tid innan skolpolitiska reformer ger effekter, vilket inte minst Utredningen om förbättrade resultat i grundskolan pekat på. Det går dock att påverka när effekterna uppstår genom implementeringsinsatser på olika nivåer (SOU 2013:30).

Utskottet välkomnar regeringens fortsatta reformintentioner som propositionens satsningar ger uttryck för genom att stärka förutsättningarna för skolan med särskilt fokus på de tidiga skolåren. Bland de aviserade satsningarna märks ett lågstadielyft på ca 2,2 miljarder kronor 2015, vilket successivt ökar till ca 2,6 miljarder kronor 2018 (inklusive utbildning och fortbildning av förskollärare [promemoria, Regeringskansliet, den 11 mars 2014]). För satsningen på högre kvalitet i elevernas utbildning genom bl.a. mindre klasser och fler speciallärare finns det stöd att hämta i forskningen och utskottet ställer sig därför bakom satsningen.

Regeringen avser vidare att förlänga den obligatoriska skolgången till tio år. Inriktningen är det ska vara möjligt att genomföra förlängningen fr.o.m. läsåret 2017/18. Utskottet har tidigare under våren uttalat sig positivt när det gäller en tioårig grundskola och framhållit att man genom att tydliggöra förskoleklassens syfte och införa ett extra skolår ger fler elever förutsättning att nå målen med utbildningen (bet. 2013/14:UbU10 s. 15).

Utskottet vidhåller denna uppfattning och delar således inte den uppfattning som Vänsterpartiet ger uttryck för i sin motion, vilken avvisar en tioårig grundskola.

För att öka möjligheterna för elever som inte uppfyller eller riskerar att inte uppfylla kunskapskraven avser regeringen att genomföra satsningar på sommarskola och läxhjälp. Satsningarna uppgår till sammanlagt ca 2,2 miljarder kronor 2015–2018. Vidare avser regeringen att föreslå en skyldighet för huvudmännen att erbjuda läxhjälp och sommarskola. Utskottet anser att en satsning på sommarskola kan hjälpa fler elever att nå målen i årskurs 9. För elever i lägre årskurser kan en sommarskola vara en utmärkt möjlighet att komma i kapp med studierna i något eller några ämnen. Regeringens tidigare satsningar på sommarskola gör att det redan sommaren 2014 finns möjlighet för över 20 000 elever att ta del av undervisning (pressmeddelande, Skolverket, den 15 maj 2014). Läxhjälp för alla elever kan enligt utskottet även det hjälpa fler elever att nå kunskapsmålen och likvärdigheten i skolan kan öka.

När det gäller den viktiga frågan om likvärdigheten i skolan kan framhållas att utskottet för närvarande behandlar proposition 2013/14:148 Vissa skollagsfrågor, där regeringen bl.a. föreslår att det förtydligas i skollagen (2010:800) att kommunerna ska fördela resurser till utbildning inom skolväsendet efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Det ska också förtydligas att rektorn och förskolechefen har ansvar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov.

Utskottet anser att det mot bakgrund av de försämrade skolresultaten är allt viktigare med tidiga insatser i skolan för att förebygga svårigheter senare i skolgången. Det är därför angeläget att tidigt kunna identifiera de elever som är i behov av särskilda stödinsatser och följa upp och utvärdera de åtgärder som vidtagits med anledning av stödbehovet. Genom tidig uppföljning och tidiga stödinsatser kan enligt utskottets mening fler elever ges förutsättningar att nå kunskapsmålen. Betyg ger tydlig information till elever och föräldrar om hur det går i skolan och sätter fokus på kunskapsresultaten. Utskottet välkomnar därför regeringens avsikt att införa betyg i årskurs 4 och 5 från läsåret 2016/2017. Utskottet noterar att Miljöpartiet i sin motion uttrycker tveksamhet inför betyg från årskurs 4. Socialdemokraterna och Vänsterpartiet har i sina motioner inte tagit upp frågan om betyg från årskurs 4 men har i andra sammanhang ställt sig avvisande till betyg från årskurs 4.

Utskottet anser i likhet med regeringen att en viktig förutsättning för förskolan är att barngrupperna, särskilt för de yngsta barnen, har en lämplig storlek. Det är huvudmännens ansvar att se till att så är fallet. För att stödja huvudmännen avser regeringen att föreslå att riktade resurser om 125 miljoner kronor per år tillförs 2015–2017, vilket utskottet välkomnar.

Utskottet kan konstatera att bristen på utbildade förskollärare och lärare inom vissa ämnesområden är stor. Till följd av pensionsavgångar och ökande elevkullar väntas bristen på utbildade lärare öka framöver. Ytterligare behov av lärare uppstår när reformerna en tioårig grundskola och Lågstadielyftet införs. För att möta behovet av fler lärare avser regeringen att utöka antalet platser på förskolläraryrket, grundskolläraryrket med inriktning mot förskoleklass t.o.m. årskurs 3 (F–3), specialläraryrket och ämnesläraryrket med inriktning mot matematik, teknik och naturorienterande ämnen. Utbildningarna byggs enligt det aviserade förslaget successivt ut från 2015 till 2018. Satsningen uppgår 2018 till totalt ca 1 miljard kronor, vilket motsvarar ca 9 000 helårsstudenter. Regeringen avser även att införa en skattefri examenspremie för studenter som senast 2021 tar ut specialläraryrket, specialpedagogexamen eller ämnesläraryrket inom matematik, biologi, kemi, fysik eller teknik. Dessa är lärarkategorier där andelen behöriga lärare behöver öka. Utskottet välkomnar mot ovanstående bakgrund satsningarna på fler platser på olika typer av läraryrket och en examenspremie för vissa lärarstudenter. Utskottet anser med anledning av förslaget om en examenspremie att det inte finns något behov av att överväga Miljöpartiets motionsförslag om avskrivningar av studieskulder för studenter som avslutar en ämnesläraryrket inom något av de naturorienterande ämnena.

När det gäller lärarnas kompetens och karriärmöjligheter har regeringen tidigare genomfört en lång rad satsningar och reformer, bl.a. har läraryrket reformerats, specialläraryrket återinförts och en lärarlegitimation införts, och genom Lärarlyften och Mattelyftet har verksamma lärares ämnesteoritiska och ämnesdidaktiska kunskaper stärkts. En karriärutvecklingsreform med karriärsteg för särskilt duktiga lärare har varit ett viktigt steg för att stärka lärarnas karriärmöjligheter och i förlängningen läraryrkets status och attraktionskraft. Mot denna bakgrund ser utskottet mycket positivt på att det aviserats att det ska tillföras ytterligare en halv miljard kronor under 2015–2018 för lärares fortbildning inom läs- och skrivutveckling, det s.k. Läslyftet. När det gäller lärares kompetens och fortbildning förtjänar enligt utskottet att särskilt framhållas att Skolverket i sin rapport PISA 2012 om den senaste Pisa-undersökningen konstaterar att det enligt den samfälliga forskningen är det som sker i klassrummet, eller annorlunda uttryckt kvaliteten i undervisningen, som är den enskilt mest betydelsefulla faktorn för elevers lärande och kunskapsutveckling (Rapport 398, 2013).

För möta behov hos nyanlända elever och vissa andra elever aviserar regeringen en omfattande satsning som uppgår till 1,8 miljarder kronor 2015–2018 (pressmeddelande, Regeringskansliet, den 21 mars 2014). Satsningen omfattar utökad undervisningstid i svenska, ett tidsbegränsat riktat statsbidrag för att förbättra studieresultaten i svenska och stöd för att åstadkomma en tidig kartläggning av nyanlända elevers kunskaper och därefter en snabb placering i lämplig årskurs. Bakgrunden till satsningen är bl.a.

att elever som kommer till Sverige efter sju års ålder i betydligt lägre utsträckning än övriga elever klarar de uppsatta kunskapskraven i grundskolan. Utskottet ser av den anledningen positivt på satsningen.

Utskottet vill vidare framhålla att för att ytterligare förbättra studenternas möjligheter att fokusera på sina studier, och därmed även skapa förutsättningar för att öka genomströmningen vid universitet och högskolor, avser regeringen att höja studielånet så att studiemedlet blir ca 1 000 kronor högre per studiemånad. När det gäller nivån på studiemedlen vill utskottet påminna om att riksdagen tidigare ställt sig bakom höjningar av studiemedelsbeloppen 2010 och 2011. Höjningarna innebär att studiemedlet under 2014 uppgår till 9 754 kronor per studiemånad vid heltidsstudier. Till detta ska läggas de senaste årens stora höjningar av fribeloppet som ytterligare har förbättrat de studerandes ekonomi. Den nu aviserade höjningen av lånedelen innebär att de i ett internationellt perspektiv generösa nivåerna på studiemedlet ytterligare förbättras, vilket utskottet välkomnar. Utskottet avvisar därmed Socialdemokraternas aviserade förslag om höjt studiemedel för vissa lärarstudenter, som är ett mycket mer begränsat förslag än regeringens aviserade förslag om en höjning av studielånet för alla studenter.

Utskottet vill när det gäller den högre utbildningen betona att Sverige aldrig har haft en så välutbildad befolkning som nu. Över en tredjedel av befolkningen i åldern 19–34 år har en eftergymnasial utbildning och prognoserna talar om en fortsatt ökning kommande år. Sedan 2006 har regeringen utökat antalet nybörjarplatser på högskolan och satsat på bristutbildningar och kvaliteten i högskoleutbildningarna. Utskottet välkomnar den fortsatta utbyggnad av högskolan som regeringen nu aviserar med drygt 10 000 nya platser främst på lärarutbildningarna men även på utbildningarna till specialistsjuksköterska och barnmorska (pressmeddelande, Regeringskansliet, den 13 mars 2014). Regeringen har nyligen tillsatt tre utredningar vilka ska se över högskolans utbildningsutbud (dir. 2014:54) och systemet för kvalitetssäkring av högre utbildning respektive ledningsfunktioner i högskolan (dir. 2014:70), vilket enligt utskottet visar på att regeringens arbete med att förbättra kvaliteten och effektiviteten i högskolesektorn fortsätter.

Regeringens mål för forskningspolitiken är att Sverige ska vara en framstående forskningsnation, där forskning och innovation bedrivs med hög kvalitet och bidrar till samhällets utveckling och näringslivets konkurrenskraft. Utskottet vill framhålla att de statliga forskningsanslagen ökar med sammanlagt 9 miljarder kronor under perioden 2009–2016. Detta innebär en resursökning med 30 procent (prot. 2012/13:52) och är den i särklass största resursökning för svensk forskning och dess nyttiggörande som har skett under en så kort tidsperiod. Detta visar enligt utskottet att det finns en uttalad långsiktighet i satsningen på forskning, som utskottet välkomnar.

När det allmänt gäller oppositionspartiernas motionsförslag i de delar som berör utskottets beredningsområde kan utskottet konstatera att de i väsentliga delar ger uttryck för skilda ståndpunkter och att det därmed saknas ett samlat alternativ till regeringens politik vad gäller utbildningssektorn. Vänsterpartiet vill som enda parti begränsa det fria skolvalet. Socialdemokraterna är ensamt av oppositionspartierna om att vilja satsa på mindre klasser. Dessutom har Socialdemokraterna som enda oppositionsparti nyligen i en annan motion föreslagit en obligatorisk gymnasieskola upp till 18 års ålder (jfr kommittémotion 2013/14:Kr16 [S] yrkande 14). Miljöpartiet har ett eget förslag om att införa en möjlighet för staten att upprätta samarbetsavtal med huvudmän om skolutveckling på skolor som är i behov av det för att alla elever ska nå godkända resultat.

Utskottet kan också konstatera att enskilda partier från oppositionen på vissa punkter instämmer i regeringens aviserade förslag. Socialdemokraterna föreslår i likhet med regeringen minskade klasser, obligatorisk sommarskola och läxhjälp för alla elever. Både Miljöpartiet och Vänsterpartiet vill minska barngrupperna i förskolan.

Med det anförda och eftersom utbildningsutskottet även i övrigt delar regeringens bedömningar anser utbildningsutskottet sammanfattningsvis att finansutskottet bör godkänna regeringens förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Därmed anser utbildningsutskottet att finansutskottet bör avstyrka motionerna 2013/14:Fi11 (V), 2013/14:Fi12 (SD), 2013/14:Fi13 (S) och 2013/14:Fi14 (MP).

Stockholm den 27 maj 2014

På utbildningsutskottets vägnar

Tomas Tobé

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Tomas Tobé (M), Ibrahim Baylan (S), Betty Malmberg (M), Louise Malmström (S), Jan Ericson (M), Thomas Strand (S), Camilla Waltersson Grönvall (M), Caroline Helmersson Olsson (S), Tina Acketoft (FP), Ulrika Carlsson i Skövde (C), Gunilla Svantorp (S), Roger Haddad (FP), Jabar Amin (MP), Carina Herrstedt (SD), Cecilia Dalman Eek (S) och Annika Eclund (KD).

Avvikande meningar

1. Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken (S)

Ibrahim Baylan (S), Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Gunilla Svantorp (S) och Cecilia Dalman Eek (S) anför:

I år står Sverige inför ett vägval. Den borgerliga regeringen har i två val lovat att ta sig an samhällsproblem men kommer efter åtta år att lämna efter sig ett tydligt eftermål: arbetslösheten steg, skolresultaten sjönk och överskott vändes till underskott.

Vi socialdemokrater ska vända utvecklingen i den svenska skolan. Med vår skolpolitik skulle den pojke eller flicka som i dag börjar på lågstadiet få gå i en mindre klass, ha stärkta lärare och nås av tidiga insatser så fort han eller hon skulle behöva det. Han eller hon kommer att kunna nå kunskapsmålen i en jämlik skola utan vinstjakt, som ger alla barn större möjlighet att nå det liv de önskar.

För att vända utvecklingen i skolan finns inga genvägar. Det krävs bättre undervisning för att de unga ska lära sig mer. I flera år har Socialdemokraterna lagt fram effektiva förslag för att vända utvecklingen. Fokus har legat på tidiga insatser med mindre klasser och fler speciallärare och specialpedagoger och på att lyfta läraryrket. I vårpropositionen för 2014 har regeringen anslutit sig till den socialdemokratiska linjen. Med utgångspunkt från förslagen i vårpropositionen kommer Socialdemokraterna att ta fortsatta initiativ. Med vår politik hade det införts mindre klasser redan i höst.

På skolans område går utvecklingen åt fel håll. Resultaten i skolan är nedslående:

- Av alla elever i OECD-länderna sjunker svenska grundskoleelevers kunskaper kraftigast.
- Svenska elever har fått sämre kunskaper sett både över tid och jämfört med omvärlden.
- Klyftorna mellan hög- och lågpresterande elever har ökat, skillnaden mellan skolorna har ökat och föräldrarnas socioekonomiska bakgrund spelar en allt större roll.
- Allt fler ungdomar lämnar grundskolan utan grundläggande gymnasiebehörighet.
- Yrkesprogrammen har blivit allt mindre populära efter regeringens förändringar av gymnasieskolan.
- En allt mindre andel av de sökande kommer in på högskolan.
- Svenska universitet och högskolor tappar i jämförelse med sina utländska konkurrenter.

Kunskapsresultaten i skolan sjunker. Resultaten från den internationella Pisa-undersökningen bekräftar den negativa utvecklingen. Utvecklingen av likvärdigheten går åt fel håll i Sverige. En hög grad av likvärdighet är gemensamt för de skolsystem som presterar väl i Pisa-undersökningen. Utöver detta har yrkesutbildningens status i gymnasieskolan försämrats, vilket är tvärt emot vad regeringen lovade när den tillträdde.

Det finns några övergripande förklaringar till regeringens misslyckande på skolområdet: Flera reformer har sjuösatts utan att dessa har haft god grund i forskning och internationella jämförelser. Insatser för att förbättra lärarnas arbetssituation och att ge bättre förutsättningar för elevernas lärande har kommit i andra hand. Regeringen har länge underlåtit att se behovet av ytterligare resurser till den svenska skolan. Högre kvalitet kräver resurser. Vidare har regeringens politik alltför ensidigt fokuserat på mätning, dokumentation och rapportering samt sortering. Slutligen har regeringens politik ignorerat det omgivande samhället. Ökade klyftor och den ökade segregationen som följer i dess spår, skapar sociala problem som gör det svårare för skolor att lyckas med undervisningen.

Att få en lyckad start på skolgången är avgörande för varje elevs möjlighet att klara studierna. För att vända skolresultaten krävs betydande investeringar i de första skolåren. Socialdemokraterna vill därför att stora klasser ska bli mindre. Mindre klasser möjliggör en högre kvalitet på undervisningen. Mindre klasser förbättrar inte bara elevernas resultat utan också lärarnas arbetsmiljö. Under de kommande åren vill Socialdemokraterna också se en utveckling och utbyggnad av den specialpedagogiska undervisningen med fokus på de tidiga skolåren.

Socialdemokraterna anser också att det behövs ett lyft för läraryrket. Det är för få unga som vill bli lärare. De karriärtjänster som inrättats av regeringen har varit bra men de behöver kompletteras med ytterligare satsningar för att stärka lärares utvecklingsmöjligheter i yrket. I ett första steg vill Socialdemokraterna se ett höjt studiemedel för akademiker med arbetslivserfarenhet som vill läsa in den kompletterande pedagogiska utbildningen. Inom ramen för en nationell samling för läraryrket kommer Socialdemokraterna att ta ytterligare initiativ för att stärka läraryrket.

Skillnaderna i kunskapsresultat mellan elever och skolor ökar. Socialdemokraterna vill därför se en sammanhållen skola som kompenserar för olika elevers bakgrund snarare än förstärker den. Socialdemokraterna avser därför att under de kommande åren genomföra särskilda insatser för att lyfta de skolor som har tuffast förutsättningar.

När det gäller den högre utbildningen får färre chansen att läsa vidare och det saknas mål för att öka andelen högskolestuderande. Regeringens politik har lett till att antalet utbildningsplatser har minskat i hela landet. Utvecklingen har varit särskilt dramatisk för de mindre högskolorna. Vidare sjunker kvaliteten i den högre utbildningen och vi har allt färre lärosäten på de internationella rankingarna över de bästa universiteten. Reger-

ingens nya system för att fördela resurser utifrån kvalitet blev så undermåligt att Sverige inte längre tillåts vara med i den europeiska organisationen för jämförelser och utvärdering av den högre utbildningen.

Socialdemokraterna vill inrätta ett nationellt innovationsråd direkt underställt statsministern, som samlar representanter från näringslivet, akademien och arbetsmarknaden i syfte att stärka innovationsklimatet i Sverige. Vidare ska Sverige ha de mest innovativa testmiljöerna i världen för att ta fram nya produkter och tjänster. Ett testbäddsprogram ska därför skapas där det offentliga i samverkan med näringsliv och akademi ska utveckla befintliga innovationsmiljöer och skapa nya.

Vi presenterar också en alternativ vårändringsbudget som vi skulle ha lagt fram om Socialdemokraterna befunnit sig i regeringsställning. I denna alternativa vårändringsbudget avsätter vi resurser för att minska klasstorleken i förskoleklass och årskurs 1–3 redan i höst. Det s.k. utbildningskontraktet skulle då också ha införts redan i år. Utbildningskontraktet innebär att ungdomar som blir arbetslösa snarast anvisas en individuellt utformad plan, där studier kan kombineras med praktik eller arbete, som leder fram till gymnasieexamen. De elever som lämnar eller riskerar att lämna grundskolan utan fullständiga betyg skulle vidare i en obligatorisk sommarskola ägna en del av sommarlovet åt att lära sig det de inte lärt sig under året. Vi socialdemokrater skulle också ha föreslagit att investeringar ska göras i bristyrkesutbildningar under andra halvåret 2014 för att stärka matchningen på arbetsmarknaden. Den alternativa vårändringsbudgeten innehåller också en satsning på fler utbildningsplatser på barnmorskeutbildningen i höst.

Med det anförda anser vi att finansutskottet bör tillstyrka Socialdemokraternas riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken.

2. Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken (MP)

Jabar Amin (MP) anför:

Sveriges framtid bygger på att alla barn får en ärlig chans att utvecklas, växa och fortsätta lära sig genom livet. I svensk skola arbetar varje dag lärare, förskollärare, fritidspedagoger och många andra hårt för att ge barn kunskap, färdigheter och en bra start i livet. Men på många håll brister förutsättningarna för dem att göra ett bra jobb och Sverige utmärker sig i internationella jämförelser som ett land där både kunskapsresultat och likvärdighet har försämrats under 2000-talet.

I budgetpropositionen för 2014 satsade regeringen drygt 62 procent av reformutrymmet på skattesänkningar men bara 2 procent på skolan. Miljöpartiet gör motsatt prioritering och är beredd att göra omfattande satsningar för att vända skolresultaten och säkerställa likvärdigheten. Redan i samband med budgetpropositionen för 2014 ville Miljöpartiet göra investeringar i skolan på 11,7 miljarder kronor mer än vad regeringen nu har aviserat i vårpropositionen under de kommande fyra åren. Mot regeringens

utdaterade politik ställer Miljöpartiet en utbildningspolitik som baseras på forskning och sektorns samlade erfarenhet av de behov och förutsättningar som finns.

Forskningen visar tydligt att det viktigaste för att nå goda skolresultat är att varje elev får den tid hen behöver med en kunnig, kompetent och engagerad lärare. Därför är det också på detta område som Miljöpartiets största satsningar återfinns. Regeringens reformer går dock i motsatt riktning. Under regeringens tid vid makten har lärare fått mer pappersarbete samtidigt som tusentals pedagogiska medarbetare skurits bort från skolan. När lärarna tvingas ägna mer tid åt att fylla i papper, blir det mindre tid över åt eleverna.

Miljöpartiet vill i stället minska lärares byråkrati och anställa fler i skolan. Miljöpartiet kunde redan i höstas redovisa budgetsatsningar som skulle innebära att 10 000 nya medarbetare skulle kunna anställas i skola och förskola.

Elever med särskilda behov behöver få stöd utan byråkratiska omvägar, och Miljöpartiet vill därför ge lärare starkare mandat att fatta beslut om särskilt stöd, en s.k. ordinationsrätt. För de lägre årskurserna bör en läsa-skriva-räkna-garanti införas.

Miljöpartiet vill främja idéburna verksamheter inom välfärdssektorn. Aktörer med vinstsyfte ska inte få tillstånd att bedriva skolverksamhet. Överskott ska återinvesteras i verksamheten.

För att möta behovet av fler lärare i skolan behöver ca 60 000 lärare rekryteras fram till 2022. För att göra läraryrket mer attraktivt vill Miljöpartiet satsa på löneflytt och bättre kompetensutveckling för lärarna. Miljöpartiet budgeterade i sin budgetmotion hösten 2013 för att anställa 10 000 fler lärare under de kommande fyra åren. Miljöpartiet vill också att staten tillsammans med Sveriges Kommuner och Landsting och de lärosäten som utbildar lärare ska ta initiativ till en rekryteringsstrategi för lärare. Det behövs också åtgärder för att få fler lärare inom naturorienterande ämnen och matematik. Miljöpartiet avvisar dock regeringens aviserade satsning på en examenspremie för studenter som bl.a. läser klart en ämneslärarutbildning inom något av de naturorienterande ämnena. Miljöpartiet vill i stället se tidsbegränsade avskrivningar av studieskulder. Varje student som genomgår ämneslärarprogrammet med inriktning mot matematik och naturorienterande ämnen får i det aviserade förslaget skriva av 20 procent av sina studieskulder per år i yrket. En sådan ordning innebär att starka incitament ges inte bara till att utbilda sig utan att också stanna i läraryrket.

När det gäller förskolan vill Miljöpartiet genom årliga miljardsatsningar för perioden 2015–2018 bl.a. minska barngrupperna i förskolan.

Miljöpartiet har tidigare aviserat satsningar på bl.a. elevhälsan, de estetiska ämnena och fritidshemmen. Det är områden som kräver insatser för att skolan ska klara sitt kunskapsuppdrag som helhet. För att alla elever ska ges förutsättningar för att klara skolan vill Miljöpartiet även genomföra satsningar på specialpedagogik.

Miljöpartiet är vidare av den uppfattningen att svensk skolpolitik alltför länge har utvecklats i en motsättning mellan stat och kommun. Det är inte en bra grund att bygga skolutvecklingsarbete på. Reformen som detaljstyr lärarnas och skolledarnas vardag har nått vägs ände. Miljöpartiet vill därför ge de statliga skolmyndigheterna ett gemensamt myndighetsuppdrag, som möjliggör för staten att upprätta samarbetsavtal med huvudmän om skolutveckling på skolor som är i behov av det för att alla elever ska nå godkända resultat. Avtalen ska kunna gå ned på en enskild skolenhet och ska innehålla åtgärder som garanterar skolutveckling och måluppfyllelse.

Pedagogiken i gymnasieskolan bör stärkas, bl.a. genom att alla gymnasieelever får tillgång till minst ett estetiskt ämne. Miljöpartiet vill vidare ha fler individuella och flexibla vägar till gymnasiekompetens genom en utbyggnad av folkhögskolorna och den kommunala vuxenutbildningen med sammanlagt 15 000 nya platser. Alla gymnasieutbildningar ska leda till högskolebehörighet. Miljöpartiet vill också ha fler platser på utbildningar som inriktar sig på branscher med arbetskraftsbrist, t.ex. undersköterskor och lastbilmekaniker.

När det gäller den högre utbildningen i Sverige är utbildningsnivån hos befolkningen lägre i jämförelse med andra länder inom OECD både när det gäller befolkningsandelen med tvåårig högskoleutbildning och andelen unga med en treårig högskoleutbildning. Miljöpartiet ser behov av att stärka den högre utbildningen och forskningen. Detta måste göras tillsammans med lärosäten, expertmyndigheter, studenter och professionerna. Detta görs nu ensidigt av Utbildningsdepartementet. Miljöpartiet vill satsa på fler utbildningsplatser. Bland annat ska läkarutbildningen tillföras totalt 1 000 nybörjarplatser under de kommande fyra åren. Varje student, oavsett utbildning, ska ha rätt till en genomsnittlig undervisningstid om minst tio timmar per vecka. Högskoleutbildningarnas arbetslivsanknytning behöver också stärkas. För att åstadkomma detta behövs karriärvägledning och utökade möjligheter till praktik för studenter. Sveriges högre utbildning måste också återigen bli internationell. Miljöpartiet vill därför återinföra avgiftsfriheten för utomeuropeiska studenter.

Sverige har på grund av regeringens taffliga hantering av det svenska kvalitetsutvärderingssystemet för högre utbildning gjort att vi tappat vårt medlemskap i den europeiska samarbetsorganisationen för kvalitetssäkring av den högre utbildningen (The European Association for Quality Assurance in Higher Education, ENQA). Miljöpartiet vill initiera ett utvärderingssystem för högre utbildning som lever upp till internationell standard. Det ska konstrueras av en självständig myndighet tillsammans med berörda lärosäten och andra berörda aktörer.

Med det anförda anser jag att finansutskottet bör tillstyrka Miljöpartiets riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken.

3. Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken (SD)

Carina Herrstedt (SD) anför:

Svensk skola står inför en rad olika utmaningar. Från att en gång ha varit en skola i världsklass har resultaten i den svenska skolan försämrats drastiskt de senaste tjugo åren. Samtidigt har skolan blivit stökigare, otryggare och mer segregerad. Sverigedemokraterna vill förändra detta och i stället skapa en skola som kännetecknas av trygghet och studiero, men också av kunskapsförmedling, förbättrade studieresultat samt ordning och reda. Sverigedemokraterna vill se en skola som genomsyras av demokratiska värden och respekt för andras åsikter, en skola där kritiskt och konstruktivt tänkande stimuleras och uppmuntras – inte bestraffas. Sverigedemokraterna avser att genom ökad resurstilldelning och en rad genomgripande reformer verka för att svensk skola åter blir en skola i världsklass.

Sverigedemokraternas ambition är att åter låta staten ta över huvudmannskapet för den svenska skolan. Ett av de största problemen med kommunaliseringen av skolan är att dagens skola blivit alltmer ojämlig och segregerad. Till detta kommer att kvaliteten i den svenska skolan försämrats avsevärt, vilket både Skolverket och olika internationella undersökningar tydligt visar.

För att komma till rätta med de problem som den svenska skolan brottas med vill Sverigedemokraterna förstatliga skolan. Därutöver vill Sverigedemokraterna ta fasta på friskolereformens ursprungliga intentioner och i likhet med det system som råder i Finland skapa ett friskolesystem där det måste finnas ett påvisbart behov av den utbildning som en friskola avser att ge – t.ex. en viss pedagogisk profil eller språkinriktning – för att en friskola ska få tillstånd att starta sin verksamhet. Det handlar inte om att vara för eller emot friskolor, utan om att hitta en väl fungerande balans, vilket vi inte har i dag.

När det gäller avknoppningar inom skolsektorn menar Sverigedemokraterna att det inte bara är förkastligt att en kommun gynnar enskilda genom att sälja ut kommunal egendom till underpris utan upphandling, utan även irrationellt och oetiskt. Sverigedemokraterna anser att det i lag ska införas ett förbud mot s.k. kommunala avknoppningar inom skolsektorn. Vidare har frågan om friskolor ska få ta ut vinst ur verksamheten kommit att bli alltmer omdebatterad, detta inte minst sedan flera larmrapporter har visat på svåra missförhållanden i friskolor som tillåter vinstuttag. Sverigedemokraterna menar mot den bakgrunden att Sverige i högre utsträckning ska följa den linje som gäller i övriga Norden.

I dag går ca 96 procent av alla sexåringar i förskoleklass. Det finns indikationer på att de barn som genomgår denna förberedande skolform får ett försprång gentemot de barn som inte gör detta. Sverigedemokraterna menar därför att den i dag frivilliga förskoleklassen ska införlivas i och vara en obligatorisk del av grundskolan, som då blir tioårig.

Dagens kravlösa skola riskerar att missgynna i första hand studiesvaga elever och barn med särskilda behov, eftersom dessa oftare behöver tydliga ramar och mål samt extra hjälp för att kunna prestera. Genom olika verktyg såsom betyg från årskurs fyra, en ökad satsning på barn med särskilda behov och en återgång till en kunskapsinriktad skola, förbättras möjligheterna avsevärt att sätta in lämpliga hjälpinsatser och på ett tidigare stadium fånga upp och stötta elever som halkar efter.

För att bli en naturlig del av det svenska samhället krävs det goda språkkunskaper. Därför är det av stor vikt att samtalsspråket under skoltid, med undantag för språklektioner, alltid är svenska (skolor för nationella minoriteter undantagna). Språkets roll som kulturbärare och länk mellan generationerna kan knappast överskattas, varför skolan bör erbjuda undervisning i lokal dialekt och folkmål.

För att bekämpa otrygghet och psykisk ohälsa bland eleverna och för att avlasta lärarkåren, som i dag tvingas ägna alltför mycket tid åt andra uppgifter än ren kunskapsförmedling, vill Sverigedemokraterna genomföra en satsning på fler vuxna i skolan i form av framförallt fler skolsköterskor, skolpsykologer och kuratorer.

Skolan är en arbetsplats och eleverna har rätt att kräva en väl fungerande arbetsmiljö. Som ett led i detta arbete ska elever som inte fungerar i skolsituationen kunna omplaceras – även mot den enskilda elevens och förälderns eller föräldrarnas vilja. Sverigedemokraterna vill på sikt införa någon form av specialklasser dit elever med manifesta sociala problem ska hänvisas för kortare eller längre perioder, detta för att på ett rimligt sätt påverka och korrigera dessa elevers beteende genom att ge dem rätt stöd, samtidigt som övriga elever ges möjlighet till en trygg och lugn tillvaro med studiero i skolan.

Skolans roll är inte bara att vara kunskapsförmedlare utan till stor del också att förmedla en djupgående förståelse och acceptans för vårt svenska kulturarv – från en generation till en annan.

En viktig grundförutsättning för att tillägna sig kunskaper är att eleverna får näringsrik mat. Sverigedemokraterna vill att det från statligt håll görs insatser för att hjälpa kommuner att förhöja kvaliteten på skolmaten.

Sverigedemokraterna har som målsättning att få till stånd en så effektiv matchning som möjligt på arbetsmarknaden. Som ett led i partiets strävan att skapa denna högre grad av matchning ser Sverigedemokraterna det som en självklarhet att stärka och effektivisera studievägledningen i såväl grund- och gymnasieskolan som på kommunal vuxenutbildning (komvux).

Sverigedemokraterna ser positivt på ordningen att kommuner kan ansöka om statsbidrag för ökade kostnader för barnomsorg som erbjuds under obekvämt arbetstid. Sverigedemokraterna menar att ”nattis” fungerar som ett mycket bra komplement till ordinarie förskola och avser att förstärka det befintliga bidraget.

I syfte att bl.a. öka matchningen på arbetsmarknaden vill Sverigedemokraterna att 6 000 platser vardera ska tillföras komvux respektive yrkeshögskolan.

Sverigedemokraterna ser med oro på att resurstilldelningen till den högre utbildningen har urholkats de senaste tjugo åren. Sverigedemokraterna vill öka lärartätheten i den högre utbildningen med det långsiktiga syftet att komma till rätta med resursbristen vid våra högskolor och universitet. För Sverigedemokraterna är det en självklarhet att meningen med utbildning är att den ska förbereda för livet och leda till arbete. Sverigedemokraterna vill därför se en allmän effektivisering bland högskolorna med förväntningen att de bättre ska matcha sitt utbildningsutbud mot näringslivets behov av kompetens. I stället för att resurstilldelningssystemet baseras enbart på parametrarna helårsstudenter och helårsprestationer bör ett nytt resurstilldelningssystem med fyra parameter, studentpeng, examenspeng, etableringspeng och kvalitetspeng, inrättas.

Den forskningsverksamhet som bedrivs på svenska universitet och högskolor är oerhört viktig för att landet ska kunna underhålla och återskapa den spetskompetens som är nödvändig för att skapa nya innovationer. Sverige ska vara en framträdande kunskapsnation och vi avser därför att utöka forskningsanslagen till högskolor och universitet under den kommande budgetperioden. Vi ska ligga i framkant i områden som kärnfysik, genteknik, nanoteknik, informationsteknik, rymdteknik, mineralogi, geovetenskap och skogsforskning.

Med det anförda anser jag att finansutskottet bör tillstyrka Sverigedemokraternas riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken.